

Відгук
офіційного опонента
кандидата філологічних наук, доцента
Поляруш Ніни Степанівни
про дисертацію Римар Наталії Юрїївни
«Наративні стратегії художньої прози Ніни Бічуї»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
зі спеціальності 10.01.01 – українська література

Рецензоване дослідження належить до праць пошукових, оскільки зреалізоване на широкому фактичному матеріалі й виконане у річищі новітніх досягнень науки про літературу. Об'єктом його верифікації є корпус прозових творів Ніни Бічуї як новаторського й високохудожнього явища, основою якого є глибока національно-культурна традиція, органічно поєднана з кращими зразками європейського письменства.

Така інтенція відбилася у роботі Н. Римар, предметом дослідження якої є власне наративний дискурс як особливий вид комунікації між наратором і читачем, який розкриває об'єктивну дійсність, відтворену в художній картині світу літературного тексту. Саме у цьому ракурсі подана до захисту дисертація є актуальною, адже до цього часу немає ґрунтовних студій наративних принципів прози Ніни Бічуї, письменниці-шістдесятниці, чия творчість належить до перед постмодерністського типу.

Позитивної оцінки заслуговує ця робота ще й тому, що ній з'ясовано іманентні структури організації наративного дискурсу як форми художньої комунікації між наратором та реципієнтом в контексті українського літературного процесу 1960-1980-х років.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Дисертацію Н. Ю. Римар варто визнати завершеним фаховим дослідженням, достатньо теоретичним, зміст якого дає уявлення про його наукову новизну, яка виявляється насамперед у тому, що це, по суті, перша спроба визначити загальні закономірності наративної стратегії Ніни Бічуї. У

зв'язку з цим уперше в науковій практиці вітчизняного літературознавства здійснено комплексний наратологічний аналіз художньої прози письменниці через окремі структурно-формальні параметри, зокрема: конфігурацію змішано-змінної нарації і бінарні концептуальні типи, рецепцію художнього наративу історії, текстуальних форм, хронотопне моделювання та урбаністичну рецепцію, ідіостильові особливості та ін. Новаційним є намагання дисертантки перевірити та уточнити типологічні наративні класифікації, окреслити специфіку та оригінальність наративної стратегії Ніни Бічуї.

Вагома комплексна мета дисертації виявила номенклатуру застосованих методів, прийомів, аспектів дослідження та зумовила структурування літературознавчого дискурсу довкруг наративних стратегій художньої прози Н. Бічуї як свідчення оригінального авторського стилю.

Дисертація Н.Ю. Римар скомпонована відповідно до мети, завдань, матеріалу дослідження: вступ і теоретичний розділ продовжують два наступні, в яких досліджуються наративні форми художніх текстів Ніни Бічуї, часові та просторові модуси як єдине ціле в архітектоніці текстів, урбаністична концепція у творчо-особистісній інтерпретації письменниці.

Робота прикметна продуманою систематизацією в аналітичному опрацюванні матеріалів, ґрунтовністю опрацювання джерел літературної критики, системною сформованістю наукового стилю дисертантки, дослідницькою багатоаспектністю.

Указаний ракурс рецензованої праці зумовив її методологію й інструментарій: дисертацію побудовано на теоретичних засадах наратологічного, культурно-історичного, описового, біографічного, структурно-семіотичного методів. Виправданим і важливим у роботі є прийом інтертекстуальності та часткове використання елементів міфологічного, психоаналітичного, герменевтичного підходів.

Уже з першого розділу «Наративний дискурс у літературознавчій парадигмі» (хоч і не найсильнішому, на нашу думку) слушно виводиться думка про особливості письма Н. Бічуї, а саме: монологічність, самозосередженість на

описах і деталях, чіткість особистісних і художніх домінант, «жіночність», емоційність, сентиментальність, вміння авторки залучати до літературного твору фрагменти ненаписаного листа, нотатки, спогади, враження, оригінальність зображення часових координат. Зважаючи на це, дисертантка вважає, що під час дослідження наративних стратегій прози письменниці необхідно враховувати детальний опис процесу творчості, самокоментування, автобіографізм, фрагментарність побудови тексту – тобто ті особливості, які намітила дослідниця М. Котик-Чубінська.

Заслугою Н. Римар у другому-третьому розділах і в усій роботі є уважне й фахове декодування наративних стратегій малої прози Н. Бічуї, завдяки чому отримано ряд нових науково обґрунтованих результатів. Зокрема, це дало змогу в розділі другому «Викладова манера художньої прози Ніни Бічуї крізь призму наративної типології» означити наративні типи епічних творів письменниці як змішано-змінні, розгорнути присутні літературознавчі характеристики наративу творів історичної тематики, зосередитися на явищах інтертекстуальності, колористики, описовості, деталізації, монтажності в її поетиці.

Активне послуговування дисертанткою якісними текстуальними прикладами сприяло переконливості та глибині зроблених висновків та спостережень. Відзначаючи традиційність Н. Бічуї в наративному моделюванні творів епічних жанрів, дисертантка уважно відстежує в цьому розділі цілий ряд мистецьких рішень авторки, зокрема, це міркування про особливості викладової манери історичної прози, яке нагадує спосіб ведення розповіді у творах літератури княжої доби, про що свідчать ознаки як орнаментального, так і монументального стилів у її творах.

Виклад третього розділу «Хронотоп як засіб наративного моделювання у творах Ніни Бічуї» дає потрібне уявлення про часовий та просторовий модус як єдине ціле в архітектоніці текстів, розкриває урбаністичну рецепцію в творчо-особистісній інтерпретації авторки, з'ясовує ідіостильові особливості художнього наративу письменниці, її новаторство. Заслуговує тут на увагу диференціація в прозі Н. Бічуї окремих хронотопних пластів: індивідуального,

біографічного, літописного, фантастичного, урбаністичного. Дослідницьки відстежено й обґрунтовано в цьому розділі ідіостильові особливості прози Ніни Бічуї.

Отже, звертають на себе увагу в рецензованій роботі самостійність, сміливість та свіжість авторських суджень, показ важливої ролі творчості Ніни Бічуї як новаторського високохудожнього явища в літературному процесі другої половини ХХ століття.

Чітко вибудованими та переконливими є висновки до розділів, у яких сфокусовано найвагоміші наукові результати. Загальні висновки є концентрацією основних наукових положень дисертації.

У дисертаційному тексті аналізу піддано практично весь прозовий доробок Н. Бічуї, що дозволяє говорити про цілісну дослідницьку концепцію, яка постає зі сторінок дисертації Н.Ю. Римар.

Загалом високо оцінюючи подану до захисту дисертаційну роботу Н. Римар, висловимо деякі зауваження, побажання та запитання:

1. До завдань, чітко визначених дисертанткою для реалізації поставленої мети, варто було би внести з'ясування особливостей урбаністичної рецепції у творчо-особистісній інтерпретації письменниці, оскільки в роботі воно реалізовано повно.

2. Літературознавчий аналіз творів у форматі наратологічної організації художнього тексту варто було би поєднати з вкрай необхідними паралелями набутоків інших письменників означеної доби.

3. Чи є особисто для Вас дисертаційний матеріал вичерпним, а якщо ні, то які перспективи подальшої розробки цієї теми Ви бачите?

Ретельно підготовлений текст дисертації, публікації та автореферат свідчать про те, що Н.Ю. Римар вдалося написати самостійну, завершену й кваліфіковану філологічну працю, яка виконана відповідно до вимог нормативних документів.

Отримані результати є обґрунтованими, їх наукова новизна розкрита в основних положеннях та висновках дисертації. Представлена до захисту робота, безперечно, має теоретичну і практичну цінність.

Зазначене дає підстави для присудження Н.Ю. Римар наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.01.01 – українська література.

Офіційний опонент
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української літератури
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

 Н.С. Поляруш

